

PEDAGOGIK MAHORAT

3(1)
2025

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

3-son (2025-yil, mart)

Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan

Buxoro – 2025

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

2025, № 3

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi OAK Rayosatining 2016-yil 29-dekabrda qarori bilan **pedagogika** va **psixologiya** fanlari bo‘yicha dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo‘lgan zaruriy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnal 2001-yilda tashkil etilgan.

Jurnal 1 yilda 12 marta chiqadi.

Jurnal O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan 2016-yil 22-fevral № 05-072-sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Muassis: Buxoro davlat universiteti

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi, Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko‘chasi, 11-uy.

Elektron manzil: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

TAHRIR HAY’ATI:

Bosh muharrir: Adizov Baxtiyor Rahmonovich – pedagogika fanlari doktori, professor

Mas’ul kotib: Sayfullayeva Nigora Zakiraliyevna – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

Xamidov Obidjon Xafizovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Begimqulov Uzoqboy Shoyimqulovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Navro‘z-zoda Baxtiyor Nigmatovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ibragimov Xolboy Ibragimovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Rasulov To‘lqin Husenovich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor

Yanakiyeva Yelka Kirilova, pedagogika fanlari doktori, professor (N. Rilski nomidagi Janubiy-G‘arbiy Universitet, Bolgariya)

Andriyenko Yelena Vasilyevna pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta’limi instituti, Novosibirsk, Rossiya)

Romm Tatyana Aleksandrovna pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta’lim instituti, Novosibirsk, Rossiya)

Chudakova Vera Petrovna, psixologiya fanlari nomzodi (Ukraina pedagogika fanlari milliy akademiyasi, Ukraina)

Zotova Firuza Raxmatullova, pedagogika fanlari doktori, professor (Volgabo‘yi davlat jismoniy tarbiya, sport va turizm universiteti, Rossiya)

Hamroyev Alijon Ro‘ziqulovich – pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Mahmudova Muyassar, pedagogika fanlari doktori, professor

Kozlov Vladimir Vasilyevich, psixologiya fanlari doktori, professor (Yaroslavl davlat universiteti, Rossiya)

Tadjixodjayev Zokirxo‘ja Abdusattorovich, texnika fanlari doktori, professor

Amonov Muxtor Raxmatovich, texnika fanlari doktori, professor

O‘rayeva Darmonoy Saidjonovna, filologiya fanlari doktori, professor

Durdiyev Durdimurod Qalandarovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

Mahmudov Nosir Mahmudovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Chariyev Irgash To‘rayevich, pedagogika fanlari doktori, professor

Qiyamov Nishon Sodiqovich, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Ro‘ziyeva Dilnoza Isomjonovna, pedagogika fanlari doktori, professor

Qurbonova Gulnoz Negmatovna, pedagogika fanlari doktori (DSc)

To‘xsanov Qahramon Rahimboyevich, filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Nazarov Akmal Mardonovich, psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Dilova Nargiza Gaybullayevna, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

Jumayev Rustam G‘aniyevich, siyosiy fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Abdullayev Mehridin Junaydulloyevich, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

Sattorov Anvar Ergashovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), professor

Nurulloev Firuz No‘monjonovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

Navruz-Zoda Layli Baxtiyorovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Fayziyeva Umida Asadovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Xalikova Umida Mirovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО

Научно-теоретический и методический журнал

№ 3, 2025

Решением Высшей аттестационной комиссии при Кабинете Министров Республики Узбекистан от 29 декабря 2016 года журнал включён в перечень изданий, рекомендованных для публикации научных результатов статей по направлениям «Педагогика» и «Психология».

Журнал основан в 2001 году.

Журнал выходит 12 раз в год.

Журнал зарегистрирован Бухарским управлением агентства по печати и массовой коммуникации Узбекистана.

Свидетельство о регистрации средства массовой информации № 05-072 от 22 февраля 2016 г.

Учредитель: Бухарский государственный университет

Адрес редакции: 200117, Узбекистан, г. Бухара, ул. Мухаммад Икбол, 11.

E-mail: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Главный редактор: Адизов Бахтиёр Рахманович – доктор педагогических наук, профессор

Ответственный редактор: Сайфуллаева Нигора Закиралиевна – доктор философии педагогических наук (PhD)

Хамидов Обиджон Хафизович, доктор экономических наук, профессор

Бегимкулов Узакбай Шаимкулович, доктор педагогических наук, профессор

Наврүз-заде Бахтиёр Нигматович, доктор экономических наук, профессор

Ибрагимов Холбой Ибрагимович, доктор педагогических наук, профессор

Расулов Тулкин Хусенович, доктор физико-математических наук, профессор

Янакиева Елка Кирилова, доктор педагогических наук, профессор (Болгария)

Андрienко Елена Васильевна (Институт физико-математического, информационного и технологического образования НГПУ, Новосибирск, Россия)

Ромм Татьяна Александровна (Институт истории, гуманитарного, социального образования ФГБОУ ВО НГПУ, Новосибирск, Россия)

Чудакова Вера Петровна, кандидат психологических наук (Национальная академия педагогических наук Украины, Украина)

Зотова Фируза Рахматулловна, доктор педагогических наук, профессор (Поволжский государственный университет физической культуры, спорта и туризма, Россия)

Хамроев Алижон Рузикулович, доктор педагогических наук (DSc), профессор

Каххаров Сиддик Каххарович, доктор педагогических наук, профессор

Махмудова Муяссар, доктор педагогических наук, профессор

Козлов Владимир Васильевич, доктор психологических наук, профессор (Ярославль, Россия)

Таджиходжаев Закирходжа Абдусаттарович, доктор технических наук, профессор

Аманов Мухтор Рахматович, доктор технических наук, профессор

Ураева Дармоной Саиджановна, доктор филологических наук, профессор

Дурдиев Дурдимурод Каландарович, доктор физико-математических наук, профессор

Махмудов Насыр Махмудович, доктор экономических наук, профессор

Олимов Ширинбой Шарофович, доктор педагогических наук, профессор

Чариев Иргаш Тураевич, доктор педагогических наук, профессор

Киямов Нишон Содикович, доктор педагогических наук, профессор

Шомирзаев Махматмурод Хурамович, доктор педагогических наук, профессор

Рузиева Дилноза Исомжоновна, доктор педагогических наук, профессор

Курбонова Гулноз Негматовна, доктор педагогических наук (DSc), профессор

Тухсанов Кахрамон Рахимбоевич, доктор филологических наук (DSc), профессор

Назаров Акмал Мардонович, доктор психологических наук (DSc), профессор

Дилова Наргиза Гайбуллаевна, доктор педагогических наук (DSc), профессор

Жумаев Рустам Ганиевич, доктор философии политических наук (PhD), доцент

Абдуллаев Мехриддин Жунайдуллоевич, доктор педагогических наук (DSc), профессор

Сатторов Анвар Эргашович, доктор философии педагогических наук (PhD), профессор

Нуруллоев Фируз Нумонжонович, доктор философии педагогических наук (PhD)

Наврүз-заде Лайли Бахтиёровна, доктор философии экономических наук (PhD), доцент

Файзиева Умида Асадовна, доктор философии педагогических наук (PhD), доцент

Халикова Умида Мировна, доктор философии педагогических наук (PhD), доцент

PEDAGOGICAL SKILLS

The scientific-theoretical and methodical journal

№ 3, 2025

By the decision of the Higher Attestation Commission under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated December 29, 2016, the journal was included in the list of publications recommended for publishing scientific results of articles in the areas of «Pedagogy» and «Psychology».

The journal was founded in 2001.

The journal is published 12 times a year.

The journal is registered by the Bukhara Department of the Agency for Press and Mass Communication of Uzbekistan.

The certificate of registration of mass media № 05-072 of 22 February 2016

Founder: Bukhara State University

Publish house: 200117, Uzbekistan, Bukhara, Muhammad Ikbol Str., 11.

E-mail: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

EDITORIAL BOARD:

Chief Editor: Pedagogical Sciences of Pedagogy, Prof. Bakhtiyor R. Adizov.

Editor: Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Nigora Z. Sayfullaeva

Doctor of Economics Sciences Prof. Obidjon X. Xamidov

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Uzokboy Sh. Begimkulov

Doctor of Economics Sciences, Prof. Bakhtiyor N. Navruz-zade

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Holboy I.Ibragimov

Doctor of Physical and Mathematical Sciences (DSc), Prof. Tulkin Kh. Rasulov

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Yelka K. Yanakieva (Bulgaria)

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Andrienko Yelena Vasilyevna (Russia)

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Romm Tatyana Aleksandrovna (Russia)

Candidate of Psychology, Vera P. Chudakova (Kiev, Ukraina)

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Zotova Firuza Raxmatullova (Russia)

Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Prof. Alijon R. Hamroev

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Siddik K. Kahhorov

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof.M.Mahmudova

Doctor of Psychology, Prof. Vladimir V. Kozlov (Yaroslavl, Russia)

Doctor of Technical sciences, Prof. Zakirkhodja A. Tadjikhodjaev

Doctor of Technical sciences, Prof. Mukhtor R.Amanov

Doctor of Philology, Prof. Darmon S. Uraeva

Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Prof. Durdimurod K. Durdiev

Doctor of Economics, Prof. Nasir N. Mahmudov

Doctor of Pedagogical Science, Prof. Shirinboy Sh. Olimov

Doctor of Pedagogical Science, Prof. Irgash T. Chariev

Doctor of Pedagogical Science, Prof. Nishon S. Kiyamov

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Maxmatmurod X. Shomirzaev

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Dilnoza I. Ruzieva

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Gulnoz N. Qurbonova

Doctor of Philology, Prof. Qahramon R.Tuxsanov

Doctor of Psychology, Prof. Akmal M. Nazarov

Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Prof. Nargiza G. Dilova

PhD in Political Sciences, Doc. Rustam G.Jumaev

Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Prof. Mekhriddin J. Abdullaev

PhD in Pedagogical Sciences, Prof. Anvar E. Sattorov

PhD in Pedagogical Sciences, Firuz N. Nurulloev

PhD in Economics Sciences, Doc. Layli B. Navruz-zade

PhD in Pedagogical Sciences, Doc. Umida A. Fayzieva

PhD in Pedagogical Sciences, Doc.Umida M. Khalikova

MUNDARIJA

	Familiya I.Sh.	Mavzu	Bet
DOLZARB MAVZU			
	<i>ДЖУМАЕВА Хулкархон Мухаммаджоновна</i>	Педагогическая стратегия защиты студентов от инвариантных и вариативных угроз	8
	<i>ОЧИЛОВА Нигора Рузимуратовна</i>	Оммавий маданият ва унинг ёшлар тарбиясига салбий таъсири	14
PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA			
	<i>ABDULLAYEV Ravshan Narzulloevich</i>	Pedagogik kasbiy faoliyatda ta’limning dasturli tuzilmali loyihalashtirish texnologiyalarining o’rni va bosqichlari	19
	<i>AXMEDOVA Sarvinoz Azatovna</i>	Kouching ta’lim texnologiyalarining o’qituvchilar faoliyatiga rivojlantiruvchi ta’siri	24
	<i>Azimova Nafisa Mirturobovna</i>	Bo’lajak kimyo o’qituvchilarning kasbiy ko’nikmalarini takomillashtirishda tanqidiy fikrlashning ahamiyati	28
	<i>BADRITDINOVA Madina Baxromovna</i>	Muammoli ta’lim orqali o’quv faoliyati bilan bog’liq fobiyalarni bartaraf etishning psixologik mexanizmlari	34
	<i>BOBOYEVA Muyassar Norboyevna</i>	Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilarining intellektual qobiliyatlarini oshirish usullari	38
	<i>ESANOVA Sarvinoz Uktamovna</i>	Talabalarning xalq hunarmandchiligiga oid ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirish texnologiyasi	44
	<i>ESHBOYEVA Surayyo Qaxramon qizi</i>	Boshlang’ich ta’lim tizimida 4K yondashuvini qo’llashning metodologik jihatlari	47
	<i>ESHQOBILOV Elmurod Menglimurod o’g’li</i>	Kompetentli yondashuv asosida bo’lajak jismoniy tarbiya o’qituvchisining kasbiy-pedagogik ijodkorligini rivojlantirish	52
	<i>HAFIZOVA Firuza Baxtiyorovna</i>	Talabalarda konfliktlarni boshqarish kompetensiyasini rivojlantirishda stressga chidamlilikning roli	56
	<i>IBODOVA Umida Shuhratillo qizi</i>	Hamshiralarni o’qitishda kreativ va tanqidiy fikrlash	61
	<i>ISMATOVA Nigina Baxodirovna</i>	Ta’lim jarayonida qo’llanilayotgan zamonaviy texnologiyalar	65
	<i>JO’RAYEVA Nargiza Oltinboyevna, NURIDDINOVA Ferangiz Shamsiddin qizi</i>	Ta’lim tizimida kompetensiyaviy yondashuv va uning vujudga kelishi bosqichlari	70
	<i>JUMAYEV Furqat Shodmonovich</i>	Harbiy kasbiy tayyorgarlik jarayonida motivatsiyaning roli va uni rivojlantirish usullari	74
	<i>KASIMOVA Xulkar Atabayevna</i>	Nogironligi bo’lgan talabalarda xavotirlanish va subyektiv farovonlikni diagnostika natijalari	79
	<i>KASIMOVA Zebo Xamidovna</i>	Yoshlarda diniy psixologik immunitetni shakllantirish - tinchlik va barqarorlik omili	84
	<i>KENJAYEVA Zilola Saminjon qizi</i>	Zamonaviy kasbni tanlashda texnologik ta’limning roli va metodologiyasi	90
	<i>KHUJANIYAZOVA Guzal Yuldashevna</i>	Frequent modifications in the educational settings and teachers' ongoing development of media literacy in information	98
	<i>MIRZAYEV Sardor Amrillayevich</i>	Pedagogik ta’im jarayonida talabalarning kongruentlik sifatlarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	102

BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QITUVCHILARINING INTELLEKTUAL QOBILIYATLARINI OSHIRISH USULLARI

Boboyeva Muyassar Norboyevna,

Buxoro davlat universiteti

Matematik analiz kafedrasida katta o‘qituvchisi

m.n.boboeva@buxdu.uz

Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi, boshlang‘ich sinf o‘qituvchisiga qo‘yiladigan talablar, pedagogik-psixologik bilimlar majmuasi, ta‘lim samaradorligini oshirish metodlari haqida so‘z yuritilgan. Intellektual qobiliyatlarning muvaffaqiyatli rivojlanishi va shakllanishiga imkon beradigan muayyan shartlar keltirilgan. Turli murakkablikdagi bir nechta muammolar ko‘rib chiqilgan, ularning yechimi talabalarning diqqat, kuzatuvchanlik, idrok qila olish, tafakkur, tushuna olish ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam berishi takidlangan. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning ayrim usullarini keltirilgan.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi, dars, pedagogika, ta‘lim, ijodkorlik, intellekt, intellektual qobiliyat, usul, fikr.

СПОСОБЫ ПОВЫШЕНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

В данной статье речь идёт об эффективности использования инновационных педагогических технологий для развития интеллектуальных способностей учителей начальных классов, требованиях, предъявляемых к учителю начальных классов, комплексе педагогических и психологических знаний, а также методах повышения эффективности обучения. Приведены определённые условия, способствующие успешному развитию и формированию интеллектуальных способностей. Рассмотрены несколько проблем различной сложности, решение которых помогает развивать у студентов навыки внимания, наблюдательности, восприятия, мышления и понимания. Приведены некоторые методы повышения интеллектуальных способностей будущих учителей начальных классов.

Ключевые слова: учитель начальных классов, урок, педагогика, образование, творчество, интеллект, интеллектуальные способности, метод, мысль.

METHODS OF ENHANCING THE INTELLECTUAL ABILITIES OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

This article discusses the effectiveness of using innovative pedagogical technologies in developing the intellectual abilities of primary school teachers, the requirements for primary school teachers, the set of pedagogical and psychological knowledge, and methods for improving educational effectiveness. Specific conditions that enable the successful development and formation of intellectual abilities are outlined. Several problems of varying complexity are discussed, with an emphasis on how their solutions help develop students' skills in attention, observation, perception, thinking, and understanding. Some methods for enhancing the intellectual abilities of future primary school teachers are presented.

Keywords: primary school teacher, lesson, pedagogy, education, creativity, intellect, intellectual ability, method, thought.

Kirish. Zamonaviy ta‘limni tashkil etishga qo‘yiladigan muhim talablardan biri ortiqcha ruhiy va jismoniy kuch sarf etmay, qisqa vaqt ichida yuksak natijalarga erishishdir. Qisqa vaqt orasida muayyan nazariy bilimlarni o‘quvchilarga yetkazib berish, ularda ma‘lum faoliyat yuzasidan ko‘nikma va malakalarni hosil qilish, shuningdek, o‘quvchilar faoliyatini nazorat qilish, ular tomonidan egallangan bilim, ko‘nikma va malakalar darajasini baholash o‘qituvchidan yuksak pedagogik mahorat hamda ta‘lim jarayoniga nisbatan yangicha yondashuvni talab etadi.

Mamlakatimizda olib borilayotgan keng ko‘lamli islohotlar faqatgina xalq manfaatlariga uchun, uning baxt-saodati uchun xizmat qilmoqda. Shu bois ham biz buni “Mustaqillik in‘omi”, “Mustaqillik imkoniyatlari” deya baralla aytishimiz mumkin. Chindan ham biz muhtaram Prezidentimiz rahnamoligida

qadrimiz, qadriyatlarimiz, qaddimiz tiklanayotgan davrda yashayotgan ekanmiz, yosh avlodni - o'sib-ulg'ayib kelayotgan farzandlarimizni ilk yoshdan boshlab milliy urf-odatlarimiz, qadriyatlar, vatanparvarlik ruhida kamolga yetkazmog'imiz zarur.

Ilm-fan va texnologiyalarning shiddat bilan rivojlanishi oqibatida axborotlar hajmining keskin ortishi ilg'or davlatlar darajasidagi raqobatbardosh va yetuk malakali kadrlar tayyorlash masalasi uzluksiz ta'limning asosiy fundamenti hisoblangan boshlang'ich ta'lim tizimi uchun yuksak pedagogik-kasbiy mahoratga ega bo'lgan ijodkor o'qituvchilarni tayyorlashni taqozo qiladi.

Boshlang'ich sinflarda ko'zda tutilgan ta'lim samaradorligi boshlang'ich ta'lim konsepsiyasida e'tirof etilgan g'oyalar asosida yaratilgan darsliklar, o'quv qo'llanmalar, metodik tavsiyanomalar, o'quv jarayonini tashkil etishning metod va mexanizmlari, o'qitishning innovasion g'oyalari va vositalariga bog'liq. Lekin bu pedagogik jarayonda yuksak pedagogik malaka va kasbiy bilimga ega, dars mobaynida muammoli vaziyatlarni yarata oladigan va uning yechimini taklif eta oladigan boshlang'ich sinf o'qituvchisining o'rni alohida ahamiyatga ega ekanligini qayd qilish lozim bo'ladi. Yuqori sinf o'qituvchisi tabiiy va ijtimoiy-gumanitar fanlarning fundamental asoslari va umumiy qonuniyatlari, ularni kishilik jamiyatidagi o'rni va ahamiyatini tizimli o'rgatishga, bilim berishning differensial jihatlariga ko'proq maqsadni yo'naltirsa, boshlang'ich sinf o'qituvchisi pedagogik-psixologik bilimlar majmuasi, ta'lim samaradorligini oshirish metodlari, omil va vositalari bilan qurollangan, matematika, ona tili, tabiat, inson va jamiyat ta'lim sohalarining ilmiy- nazariy asoslarini mukammal bilgan holda bolaning yosh (fiziologik va psixologik) xususiyatidan kelib chiqib fanning umumiy jihatlarini o'rgatishga, ya'ni integrativ ta'lim berishga yo'naltiradi. Bundan tashqari boshlang'ich sinf o'qituvchisi bolani o'yin faoliyatidagi elementlarni ta'limiy faoliyatga yo'naltirishni boshqara olish, mas'uliyatni his qilish, ayrim muammoli vaziyatlarda to'g'ri qarorlar qabul qila olish, vaqtni rejalashtirish, o'quvchilarni istak-xoxishlariga e'tiborli bo'lish, shuningdek ezgulikni qadrlab istiqbolli kelajakni ko'zlash fazilatlarining shakllanishiga mas'ul tarbiyachi hamdir. Boshlang'ich sinf o'qituvchisining yana bir muhim sifatlaridan biri- ta'limiy faoliyatni boshlang'ich va umumta'lim fanlarining uzviylik jihatlarini hamda boshlang'ich ta'lim bosqichi fanlarining o'zaro aloqadorlik tamoyillari asosida tashkil etishidir.

Ta'lim-tarbiya tizimida keng yo'lga qo'yilayotgan pedagogik texnologiyalar, pedagoglar tomonidan ilg'or texnologiyalar mohiyatining anglab yetilishiga erishish, shuningdek, ularda ijodiy yondashuv asosida faoliyat yuritish ko'nikma va malakalarini shakllantirish eng muhim vazifalardan sanaladi. Shunday ekan, pedagogning ish ko'lamini kengayib bormog'i kerak. Darhaqiqat, bu vazifa bugungi kunda o'qituvchining asosiy faoliyatiga aylandi. O'qituvchidagi intellektual salohiyat - ishchanlik, mehnatsevarlik, ijodkorlik xususiyatlari ta'lim mazmunining boyishida alohida va muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ta'lim jarayonida ilg'or texnologiyalarning yangi-yangi usullarining qo'llanilishi darslarning rang-barang qiziqarli tarzda o'tishiga olib keladi, o'quv materiallarining chuqur o'zlashtirilishiga ham keng imkoniyatlar yaratadi. Qolaversa, umumiy o'rta ta'lim maktablari ham yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish borasida katta imkoniyatlarga ega.

Yuqoridagi fikrlardan kelib chiqib, quyidagi maqolamiz har bir bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining intellektual qobiliyatlarini rivojlantirish haqida boradi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Birinchi jahon urushidan keyin AQSHda Kulman (1922), Yerks (1923), Gering (1922) aqliy qobiliyatni o'rganishga mo'ljallangan CAVD (1925) shkalasi (Torndayk rahbarligida) ishlab chiqilgan. Yevropada intellekt diagnostikasi borasida Rishar Meyli samarali izlanishlar olib borgan. U intellektning analitik testi (1928), uning intellektni to'rt omilli: yetarlicha murakkab, plastik, yaxlitlik va ravonligini o'rganishga qaratilgan testlari mavjud. Dj.Stenkvishton tomonidan umumiy mexanik qobiliyatni yig'ma testi (1923), Florens Laura Gudinaf odam rasmini chizish testini (1926) ishlab chiqqan. Bu testlarda olimlarni uchta muammo qiziqtirgan: 1) katta yoshdagilarning intellektual taraqqiyotini belgilash uchun individual foydalanish shkalalarining mavjud emasligi; 2) go'daklarning aqliy taraqqiyotini aniqlash uchun qulay shkalalarining zarurligi; 3) intellekt va shaxs muhim psixologik konstruktlar sifatida psixologik testlarni ishlab chiqishning umumiy nazariyasini yaratish.

1938-yilda Buyuk Britaniyada psixologiyada keng ko'lamda qo'llaniladigan Ravenning progressiv matritsalar testi ishlab chiqilgan. Uning mualliflari Dj.Raven va L.Penros edi, ular umumiy intellektni o'rganish testiga asos solgan edilar.

Intellektning susayishini o'rganishga erishgan David Veksler, o'zining shkalasini yaratdi. Unda 11 subtest mavjud bo'lib, intellektning turli qirralarini o'rganishga qaratilgan.

Intellektual testlar shaxsning aqliy faoliyati rivojlanganlik darajasi va ularni alohida bilish jarayonlarini (idrok, diqqat, xayol, xotira, nutq) baholashda qo'llaniladi.

Intellekt testlaridan kishining intellektual taraqqiyotining umumiy ko'rsatkichini aniqlash va miqdoriy baholash zarurati tug'ilganda foydalaniladi.

Intellekt o‘zi bu inson va hayvonlarni yangi muhitga moslashishi hisoblanadi. V.Shterni, J.Piaje, D.Veksler va boshqalar ham intellektni insonlarni yangi hayotiy sharoitlarga moslashtiruvchi umumiy qobiliyat sifatida qarashgan. Ular o‘z tadqiqotlarida amerikalik minglab maktab o‘quvchilarini logityud metodi orqali tadqiq etishgan. Tadqiqot jarayonida, dastlab ularni IQ (intellekt ko‘effitsenti) aniqlab olingan. O‘quvchilarni IQ ko‘effitsentiga qarab guruhlarga ajratganlar va 30, 40, 50, 60 yil oralig‘ida kuzatishgan. Yillar davomida intellekt ko‘effitsenti yuqori bo‘lgan sinaluvchilar hayotda, faoliyatda yuqori ko‘rsatkichlarni ko‘rsatishgan. IQ ko‘effitsenti pastroq bo‘lgan sinaluvchilar ulardan farqli o‘laroq 30 marta kam yutuqlarga erishishgan.

Ma‘lumki, ba‘zi insonlar aniq fanlar yuzasidan ba‘zi insonlar gumanitar fanlar yuzasidan qobiliyatga ega bo‘lishadi. Ya‘ni yuqori darajadagi qobiliyatga ega bo‘lgan rassomning oddiy matematik misollar oldida esankirab qolishini va yaxshi matematikning kamroq badiiy qobiliyatga ega bo‘lishini kuzatganmiz. Bunday insonlarni aqlli deb aytyshimiz mumkinmi. Spirmenning fikricha, insonlarda umumiy intellekt mavjud va insonlarni bir-biridan ajratib turuvchi o‘ziga xos qobiliyatlari bor. Spirmen faktorli analiz, statistik protsedurani ishlab chiqqan. U bog‘liq elementlarning muvaqqatli bog‘lanishlarini tushuntirib bergan. Spirmenning fikricha intellektning umumiy yig‘indisi, bizning aqliy xulq-atvorimizga bog‘liqdir deb tushuntirgan. Shu kungacha Spirmenning umumiy intellekt nazariyasi, ya‘ni intellektni bir tarafлама baholash nazariyasi ko‘plab noroziliklarga sabab bo‘lgan. Spirmendan farqli o‘laroq Terstoun aqliy qobiliyatlarni 56 xil testlar, 7 ta klaster orqali baholashni joriy etdi. Terstoun insonlarni yagona shkala orqali baholamadi. U agar shaxs 7 ta klasterdagi barcha masalani muvaffaqiyatli yechsa, u qolgan barcha sohalarida ham xuddi shunday muvaffaqiyatga erishadi deb bilgan. Ular aqliy qobiliyatni jismoniy qobiliyat bilan taqqoslashgan. Uning fikricha, shtanga ko‘tarish bo‘yicha jahon chempioni yaxshigina figuristik sport turi bilan ham shug‘ullanishi mumkin. Chunki undagi jismoniy tayyorgarlik shunga imkon beradi.

Gardner o‘z tadqiqotini bosh miyasi ba‘zi qismlari fiziologik jihatdan rivojlanmagan sinaluvchilarda o‘tkazgan. Ular ko‘pincha intellekt testlaridan kam ball olishgan. Bu sindrom vakillarining ba‘zilarida nutq rivojlanmagan. Lekin qo‘shib ayirishni xuddi elektron hisoblagichday tezda hisoblay olish qobiliyatiga ega bo‘lishgan. Ba‘zilari, biror tarixiy kun bilan bog‘liq sanalarni yoddan bilishgan. Bunday sindrom egalari hattoki badiiy ijodda ham muvaffaqiyatga erishgan. Yuqoridagi faktlardan foydalanib, Gardner shaxsda intellekt emas, balki bir necha xil ong mavjud degan fikrga kelgan. Umuman olganda shaxsda 8 xil ko‘rinishdagi qobiliyat borligini aytib o‘tadi. Agar shaxs biror sohada muvaffaqiyatga erishsa, demak u qolgan sohalarida ham yaxshi natijalarga erishadi deb aytib o‘tgan.

Muhokama. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirish, ularga zamonaviy pedagogik yondashuvlarni va innovatsion usullarni o‘rgatish, ta‘lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi hamda o‘qituvchining samarali faoliyatini ta‘minlash uchun juda muhimdir. Bu qobiliyatlarni rivojlantirish orqali ular o‘quvchilarga yanada sifatli ta‘lim bera oladi. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishda turli usullarni amalda qo‘llash juda muhimdir. Ushbu qobiliyatlar nafaqat o‘qituvchining o‘z ishida samarali bo‘lishiga yordam beradi, balki o‘quvchilarga ta‘lim berish sifatini ham yaxshilaydi. Quyida bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning ayrim usullarini keltirib o‘tamiz:

1. **Professional ta‘lim va o‘qish:** Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari o‘qituvchilik faoliyatini boshlashdan oldin malakali o‘qish va tayyorlov kurslarida qatnashishlari zarur. Pedagogika, psixologiya, didaktika kabi fanlarni o‘rganish, o‘quvchilarning psixologik va kognitiv xususiyatlarini tushunishga yordam beradi.

2. **Aqliy mashqlar va treninglar:** Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari uchun aqliy rivojlanish treninglari va mashqlarni tashkil qilish juda muhim. Natijada mantiqiy tafakkur, eslab qolish, tahlil qilish va muammoni yechish qobiliyatlari rivojlanadi.

3. **Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish:** Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini tanqidiy fikrlashga o‘rgatish, ularga o‘qitishda va muammolarni hal qilishda yangicha yondashuvlarni qo‘llash imkonini beradi. Fikrlarni tahlil qilish, qarorlar qabul qilish va yangicha g‘oyalar yaratish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish o‘qituvchiga o‘quvchilarga yanada samarali ta‘lim berishga yordam beradi. Bu qobiliyatlarni oshirish uchun amaliy misollar:

- **Fikrni tahlil qilish:** O‘qituvchiga muayyan pedagogik usul yoki metodning samaradorligini baholash, uni takomillashtirishga oid fikrlarni ishlab chiqish.

- **O‘qituvchining o‘zini baholashi:** O‘qituvchi o‘zining o‘quvchilari bilan o‘tkazgan darslarini tahlil qiladi, o‘zi xatoliklar qilgan joylarni aniqlaydi va ularni yaxshilashga harakat qiladi.

4. **Innovatsion texnologiyalardan foydalanish:** Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilariga zamonaviy texnologiyalarni o‘qitishda qanday ishlatishni o‘rgatish, ular uchun interaktiv platformalar, onlayn kurslar, raqamli o‘quv materiallaridan foydalanish imkonini beradi. Zamonaviy texnologiyalarni

ta’limda qo’llash intellektual qobiliyatlarni rivojlantirishda muhim rol o’ynaydi. Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilarni texnologiya bilan ishlashga o’rgatish, ularning o’quvchilarga interaktiv ta’lim berishiga yordam beradi. Misollar:

- **Interaktiv ta’lim dasturlari:** Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilarni interaktiv ta’lim dasturlaridan foydalanishga o’rgatish (masalan, Smart taxtalar, Kahoot, Quizlet kabi platformalardan foydalanish).

- **Onlayn kurslar:** Zamonaviy o’qituvchilar uchun onlayn kurslar va resurslar (masalan, Coursera, edX, yoki o’zbek ta’lim platformalaridan foydalanish) orqali o’qituvchilar o’z bilimlarini doimiy ravishda oshirishi mumkin.

5. O’zaro hamkorlik va tajriba almashish: Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilari o’zaro hamkorlikda ishlash, tajriba almashish orqali o’z bilim va ko’nikmalarini oshirishi mumkin. Ular seminarlar, konferensiyalar, treninglarda qatnashib, yangiliklardan xabardor bo’lishlari kerak.

Boshlang’ich sinf o’qituvchilari o’rtasida tajriba almashish va o’zaro hamkorlik qilish ularning intellektual rivojlanishiga katta yordam beradi. Misollar:

- **Tajriba almashish va guruhli ishlar:** Boshlang’ich sinf o’qituvchilari bir-birlariga o’z metodlarini ko’rsatish, o’z tajribalari bilan o’rtoqlashish.

- **Pedagogik seminarlar va konferensiyalar:** Boshlang’ich sinf o’qituvchilarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar va metodlar bilan tanishtirish. Bu treninglarda o’qituvchilar o’zaro muhokama qilib, yangi yondashuvlarni o’rganishadi.

6. Shaxsiy rivojlanish: Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilari shaxsiy o’qish va rivojlanishga alohida e’tibor qaratishlari lozim. Ular o’zlarini ruhiy va emotsional jihatdan rivojlantirish orqali o’quvchilarga to’g’ri yondashuvni amalga oshirishlari mumkin. O’qituvchining shaxsiy rivojlanishi uning professionallik darajasini oshiradi. Bunga misollar:

- **Ruhiy va emotsional rivojlanish:** O’qituvchilarni stressni boshqarish, emotsional barqarorlikni ta’minlash va o’z shaxsiy rivojlanishlariga e’tibor qaratish.

- **O’z-o’zini rivojlantirish:** O’qituvchilar o’zlariga yangi bilimlar olish, yangi kitoblar o’qish, ma’ruzalar tinglash orqali shaxsiy o’qishlarini tashkil qilishlari kerak.

7. Ustoz-shogird tizimi: Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilari o’z faoliyatini boshlashdan oldin tajribali o’qituvchilar tomonidan ustozlik qilish tizimidan foydalanishlari kerak. Bu ularga o’z mahoratini oshirish va o’quvchilar bilan ishlashda o’zlariga yanada ishonchi ortadi. Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilari uchun tajribali pedagoglarning ustozlik qilishi muhim ahamiyatga ega. Misollar:

- **Yosh o’qituvchilar uchun ustoz tayinlash:** Tajribali o’qituvchi yangi ish boshlagan o’qituvchiga yordam beradi, darslarni qanday o’tkazish, o’quvchilar bilan qanday munosabatda bo’lish kabi masalalarda maslahat beradi.

- **Yangi metodlarni o’rganish:** Tayinlangan ustozlar yangi pedagogik texnologiyalar va metodlarni yosh o’qituvchilarga ko’rsatib, ularni o’z ishiga tatbiq qilishga yordam beradi.

8. Qobiliyatlarni baholash va qayta baholash: Boshlang’ich sinf o’qituvchilari o’z faoliyatlarini doimiy ravishda baholab borishlari kerak. Bu jarayon ularning qobiliyatlarini rivojlantirishga va o’z kamchiliklarini bartaraf etishga yordam beradi. O’zini rivojlantirishga bo’lgan intilishlarini yanada kuchaytiradi. Misol:

- **O’z-o’zini baholash:** O’qituvchilar o’z darslarini o’zlari baholab, muammolarni aniqlash va yaxshilash yo’llarini ishlab chiqishlari kerak.

- **Yillik o’quv rejalari tahlili:** O’qituvchilar yil davomida o’z o’quvchilari bilan olib borgan ishlarini tahlil qilib, o’z faoliyatini qayta ko’rib chiqishlari mumkin.

9. Fanlararo yondashuv: Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilari turli fanlar o’rtasidagi bog’lanishni tushunishlari zarur. Misol:

- **Matematika va san’atni birlashtirish:** Matematika darslarida san’atni qo’llash orqali o’qituvchi o’quvchilarga aniq fanlarni qiziqarli tarzda o’rgatish imkoniyatiga ega bo’ladi.

- **Fanlararo loyihalar:** O’qituvchilar bir nechta fanlarni birlashtirib, o’quvchilarni loyiha ishlashga jalb qilishlari mumkin. Bu usul o’qituvchilarning ijodiy yondashuvini rivojlantiradi va o’quvchilarga yanada kengroq bilim berishga yordam beradi.

10. Mantiqiy tafakkur va muammo yechish qobiliyatlarini rivojlantirish: Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilarni mantiqiy fikrlash va muammolarni yechish qobiliyatlarini rivojlantirish uchun turli xil topshiriqlar va aqliy mashqlarni tashkil qilish kerak. Misol uchun:

- **Topshiriqlar:** Mantiqiy jumboqlarni yechish, matematik misollarni yechishda turli usullarni qo’llash.

• **Treninglar:** “Kritik fikrlar” kurslari orqali, o‘qituvchilarni murakkab vaziyatlarni tahlil qilish va qarorlar qabul qilishga o‘rgatish.

• **Diskussiya:** O‘qituvchilarni turli ta‘lim metodlari yoki yondashuvlari haqida munozara qilishga jalb etish. Bu ularni har xil holatlarda eng samarali usulni tanlashga o‘rgatadi.

Natija. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining intellektual qobiliyatlarini oshirishda mantiqiy jumboqlarni yechish va matematik misollarni yechishda turli usullarni qo‘llash juda samarali usul bo‘lishi mumkin. Bu usullar bo‘lajak o‘qituvchilarning mantiqiy fikrlash, diqqatini jamlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Quyida bu usullarni qo‘llashning ba‘zi misollari va usullari keltirilgan:

1. Mantiqiy jumboqlarni yechish: Mantiqiy jumboqlar bo‘lajak o‘qituvchilarda analitik fikrlashni rivojlantiradi va ularni yangi vaziyatlarni tahlil qilishda yordam beradi. Jumboqlarni yechish usullari quyidagicha bo‘lishi mumkin:

• **Verbal mantiqiy jumboqlar:**

○ **Misol:** “Agar bugun dushanba bo‘lsa, ertaga qanday kun?” yoki “Bir odam uchta olma oldi, undan ikkitasi tushib ketdi, nechta olma qoladi?”

○ Bu kabi misollar bo‘lajak o‘qituvchining mantiqiy tafakkurini rivojlantiradi va savollarga tez va aniq javob topishga o‘rgatadi.

• **Diagramma bilan yechiladigan jumboqlar:**

○ **Misol:** “Xonadagi to‘rtta stuldan faqat uchta bo‘sh. Qaysi stulni ishlatmaslik kerak?”

○ Bunday masalalar turli xil xulosalar chiqarish uchun bo‘lajak o‘qituvchiga kerakli fikrni topishga yordam beradi.

• **Rangli va shaklli jumboqlar:**

○ **Misol:** “Agar to‘rtta figura bo‘lsa (kvadrat, doira, uchburchak, va to‘rtburchak), ularni qanday qilib rangga ajratish mumkin?”

○ Bunday misollar o‘qituvchiga har xil geometrik shakllarni ajratish va tasavvur qilishda yordam beradi.

• **Murakkab mantiqiy vaziyatlar:**

○ **Misol:** “Agar bir odamning 3 farzandi bo‘lsa va har bir farzand 2 ta qiziqarli o‘yinchoqdan foydalansa, jami nechta o‘yinchoq mavjud?”

○ Bunday misollar analitik fikrlash va muammo yechish ko‘nikmalarini oshirishga yordam beradi.

2. Matematik misollarni yechishda turli usullarni qo‘llash: Matematik misollarni yechishda turli usullarni qo‘llash, bo‘lajak o‘qituvchilarning matematik tafakkurini rivojlantiradi va o‘quvchilarga qiyin masalalarni osonroq tushuntirishda yordam beradi.

• **Vizual yondashuv:**

○ **Misol:** “10 ta olma bor. Agar ulardan 3 tasi yeb qo‘yilsa, qancha olma qoladi?”

○ Bo‘lajak o‘qituvchilar bu kabi masalalarni vizual tarzda, olmalarning rasmini chizib, farqni ko‘rsatib tushuntirishlari mumkin. Bu, ayniqsa, yosh o‘quvchilar uchun samarali usuldir.

○ Yana bir misol: “Agar 6 ta uchburchakdan 2 tasi olib tashlansa, qolgan uchburchaklarni qanday hisoblash mumkin?” (diagrammalar yoki shakllardan foydalanish).

• **Sinov va xatolik usuli:**

○ **Misol:** “Bir xarajatni hisoblang, agar bir dona mahsulot narxi 5 ming so‘m bo‘lsa va 7 dona mahsulot sotib olinsa, jami qancha bo‘ladi?”

○ Bo‘lajak o‘qituvchi o‘zlari xatolikni sinab ko‘rishlari mumkin (masalan, 5 mingni 6 ga ko‘paytirish), so‘ngra javobni qayta tekshirib, to‘g‘ri usulni tanlashni o‘rganishadi. Bu usul sinovdan o‘tish va tajriba oltirish imkoniyatini beradi.

• **Qisqartirish va oddiylashtirish:**

○ **Misol:** “ $5+5+5+5 = ?$ ”

○ Bo‘lajak o‘qituvchi avvalo barcha raqamlarni bir joyga qo‘shishi mumkin va keyin to‘liq natijani olish usulini tushuntirishi kerak. O‘qituvchi raqamlar va amallarni qisqartirish orqali masalani aniq va oson yechishni o‘rganadi.

• **Darslar va ko‘rgazmalar:**

○ **Misol:** “Agar 12 ta turli rangdagi sharlar bo‘lsa va biz ularni ikkita guruhga ajratmoqchi bo‘lsak, har bir guruhda qancha shar bo‘ladi?”

○ Bu kabi matematik misollarni o‘qituvchi guruhlarga ajratish usulida amalga oshiradi va o‘quvchilarni guruhlarga ajratish va taqqoslash orqali masalani yechishga yordam beradi.

3. Matematik muammolarni tahlil qilish: Bo‘lajak o‘qituvchilar matematik masalalarni yechishdan oldin, ularni tahlil qilishni o‘rganishlari kerak. Masalan:

• **Murakkab masalalar uchun tizimli yondashuv:**

○ **Misol:** “Bir to‘g‘ri to‘rtburchakning bo‘yi 12 sm, eni esa 8 sm. Bu to‘g‘ri to‘rtburchakning perimetrini hisoblang”.

○ O‘qituvchi birinchi navbatda, perimetrni hisoblash formulasi haqida tushuntiradi, so‘ngra barcha elementlarni aniqlaydi va natijani topish usulini amalda qo‘llaydi.

• **Hech qanday formulalar bo‘lmagan masalalar:**

○ **Misol:** “Agar 2 ta musobaqa bo‘lsa va bir musobaqada 3 kishidan kam bo‘lmagan o‘quvchilar ishtirok etmasa, qancha o‘quvchi bo‘lishi mumkin?”

○ Bu kabi masalalarda o‘qituvchi turli ehtimollarni o‘rganib, eng mos javobni topishga harakat qiladi.

4. Matematik usullarni aqliy mashqlar bilan mustahkamlash: Bo‘lajak o‘qituvchilarda matematik va mantiqiy fikrlashni mustahkamlash uchun aqliy mashqlar bilan shug‘ullantirish zarur. Misollar:

• **Aqliy hisoblash:** Bo‘lajak o‘qituvchilarga tez va samarali hisoblashni o‘rgatish uchun oddiy va murakkab arifmetik misollarni tez-tez yechtirish.

• **Aqliy mantiqiy testlar:** Bo‘lajak o‘qituvchilarga mantiqiy testlar, shuningdek, ko‘proq matematik analiz talab qiluvchi testlarni amalga oshirish orqali ularning intellektual qobiliyatlarini oshirish.

Bo‘lajak o‘qituvchilarni mantiqiy jumboqlar va matematik misollar bilan shug‘ullantirish, ularning mantiqiy fikrlash, muammolarni hal qilish va analitik tafakkur qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bu usullar bo‘lajak o‘qituvchilarga nafaqat o‘z ishida samarali bo‘lishga yordam beradi, balki ular o‘quvchilarga ta‘lim berish jarayonida yangicha yondashuvlarni qo‘llashga imkon yaratadi.

Xulosa. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari o‘z intellektual qobiliyatlarini oshirish orqali yanada sifatli ta‘lim berish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining intellektual qobiliyatlarini oshirish uchun turli usullarni amaliyotda qo‘llash, ularga har tomonlama rivojlanish imkoniyatlarini yaratadi. Bu metodlarni tizimli ravishda qo‘llash o‘qituvchilarni nafaqat o‘z kasbida, balki shaxsiy hayotlarida ham muvaffaqiyatli qilishga yordam beradi.

Adabiyotlar:

1.Толипов Ў., Усмонбоева М. Педагогик технологияларнинг тадбикий асослари. Ўқув қўлланма. Т.: 2006. – 163 б.

2. Boboyeva M.N., Qutliyeva Z.O. Formation of elementary mathematical concepts in preschool children. // Journal of Global Research in Mathematical Archives. 11:6 (2019), p. 10-12.

3. Boboyeva M.N. Matematika darslarida innovatsion texnologiyalar. Science and Education. 2:11 (2021), 883-892 betlar.

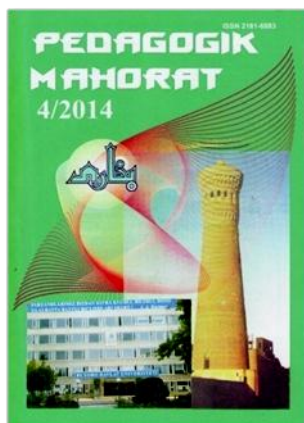
4. Boboyeva M.N. Increasing creative activity of students by application of methods of analysis and synthesis in mathematics lessons. // Research Jet Journal of Analysis and Inventions. 3:05 (2022), p.67-75.

5. Boboyeva M.N. Maktab matematika darslarida misol-masalalar yechish orqali turli kasblarga oid ma'lumotlarni singdirish. // Science and Education 2:8 (2021), 496-504 b.

6. Boboyeva M.N. Differensial hisobning iqtisodda qo‘llanilishini takomillashtirish istiqbollari. // Science and Education 2:8 (2021), 476-485 b.

7. Boboyeva M.N. “Matritsalar haqida tushuncha va ular ustida amallar” mavzusini ayrim interfaol metodlardan foydalanib o‘qitish. // Pedagogik mahorat Maxsus son (2021), 38-42 b.

8. Бобоева М.Н. “Чизиқли тенгламалар системаси” мавзусини ўқитишда муаммоли таълим технологияси ва “зинама-зина” методини қўллаш. // Pedagogik akmeologiya. Maxsus son (2022) 67-74 b.

Buxoro davlat universiteti muassisligidagi
“PEDAGOGIK MAHORAT”
ilmiy-nazariy va metodik jurnali
barcha ta’lim muassasalarini
hamkorlikka chorlaydi.

Pedagoglarning sevimli nashriga aylanib ulgurgan “Pedagogik mahorat” jurnali maktab, kollej, institut va universitet pedagogik jamoasiga muhim qo‘llanma sifatida xizmat qilishi, shubhasiz.

Mualliflar uchun eslatib o‘tamiz, maqola qo‘lyozmalari universitet tahririyat-nashriyot bo‘limida qabul qilinadi.

Manzilimiz: Buxoro shahri, M.Iqbol ko‘chasi 11-uy
Buxoro davlat universiteti, 1-bino 2-qavat, 219-xona

Tahririyat rekvizitlari:

Moliya vazirligi g‘aznachiligi

23402000300100001010

MB BB XKKM Toshkent sh. MFO 00014 INN 201504275

BuxDU 400110860064017094100350005

Pedagogik mahorat: rivojlanamiz va rivojlantiramiz!

**PEDAGOGIK
MAHORAT**

**Ilmiy-nazariy va metodik
jurnal**

2025-yil 3-son (114)

**2001-yil iyul oyidan
chiqa boshlagan.**

OBUNA INDEKSI: 3070

Buxoro davlat universiteti nashri

Jurnal oliy o‘quv yurtlarining professor-o‘qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, ilmiy xodimlar, magistrantlar, talabalar, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari hamda maktab o‘qituvchilari, shuningdek, keng ommaga mo‘ljallangan.

Jurnalda nazariy, ilmiy-metodik, muammoli maqolalar, fan va texnikaga oid yangiliklar, turli xabarlar chop etiladi.

Nashr uchun mas’ul:

Nigora SAYFULLAYEVA

Muharrir: Mexrigiyo SHIRINOVA

Musahhih: Sarvinoz RAXIMOVA

Jurnal tahririyat kompyuterida sahifalandi. Chop etish sifati uchun bosmaxona javobgar.

Bosishga ruxsat etildi 28.03.2025
Bosmaxonaga topshirish vaqti
29.03.2025

Qog‘oz bichimi: 60x84. 1/8
Tezkor bosma usulda bosildi.
Shartli bosma tabog‘i – 20,6
Adadi – 100 nusxa
Buyurtma № 21
Bahosi kelishilgan narxda.

“BUKHARAHAMD PRINT”

MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili: Buxoro shahri,
J.Ikromiy MFY, Hofiz tanish Buxoriy
ko‘chasi, 190 B-uy.